

Ontwerp startbeslissing signaalgebied

ETIKHOVE NEDERAALBEEK AFWAARTS OG EN WOONUITBREIDINGSGBIED

MAARKEDAL

STATUS/VERSIE: Goedgekeurd door Vlaamse Regering dd 14/1/2014

LEESWIJZER

Op 24 januari 2014 nam de Vlaamse Regering een beslissing over de vervolgstappen (vervolgtraject en beleidsopties) voor dit signaalgebied. Deze beslissing kadert in de uitvoering van de conceptnota (VR 29 maart 2013) met de aanpak voor het vrijwaren van het waterbergend vermogen in kader van de korte termijnactie van het groenboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.

Onderhavige fiche beschrijft voor het signaalgebied in kwestie de gekozen beleidsopties (ontwikkelingsperspectief) en het vervolgtraject op basis van een ontwerp-startbeslissing, zoals voorbereid door de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid.

Hoofdstuk 1 geeft een algemene situering van het signaalgebied weer en beschrijft de overstromingsgevoeligheid van het signaalgebied.

Hoofdstuk 2 omvat een korte weergave van het overleg dat met de betrokken lokale besturen gevoerd werd.

In hoofdstuk 3 wordt aangegeven voor welke beleidsoptie(s) gekozen is/zijn en welk instrument en/of initiatiefnemer hieraan gekoppeld zijn. Naargelang de rol van het signaalgebied voor het behoud van waterbergend vermogen en het algemeen beoordelingskader, zoals opgenomen in de omzendbrief LNE/2013/1, om nieuwe ontwikkelingen in overstromingsgevoelig signaalgebied te beoordelen, werd een keuze gemaakt tussen de volgende 3 opties

1. Optie A - beperkte randvoorwaarden (type infiltratie, waterconservering,..)
indien de bestemming compatibel blijkt met het waterbergend vermogen, eventueel mits beperkte randvoorwaarden (bv voor infiltratie of waterconservering);
2. Optie B - maatregelen met behoud van bestemming (type overstromingsvrij bouwen)
indien er een overstromingskans bestaat maar de bestemming compatibel kan zijn met het waterbergend vermogen mits overstromingsvrij bouwen;
3. Optie C - vrijwaren van bebouwing
indien de bestemming niet compatibel is met het waterbergend vermogen en vrijwaren van bebouwing op basis van de overstromingskans aangewezen is.

Hoofdstuk 4 omvat de conclusies voor het signaalgebied en geeft de richting weer op basis waarvan de omzendbrief "Richtlijnen voor de toepassing van de watertoets bij het vrijwaren van het waterbergend vermogen in signaalgebieden" in dit gebied toegepast moet worden. In dit hoofdstuk is ook de beslissing van de Vlaamse Regering van 24 januari 2014 opgenomen.

De conceptnota, de omzendbrief en de beslissing van de Vlaamse Regering van 24 januari 2014 zijn terug te vinden op www.signaalgebieden.be.

BIJLAGEN

- [Fiche signaalgebied zoals goedgekeurd op het bekkenbestuur van het Bovenscheldebekken van 22/11/2011.](#)

1 Situering¹

1.1 Algemeen

Gemeente(n): Maarkedal (Etikhove)

Provincie(s): Oost-Vlaanderen

Bekken: Bovenschelde

Betrokken waterlopen: Molenbeek-Maarkebeek (cat 1 ,2) , Marie Borrebeek (cat 2) en Nederaalbeek (cat 2)

Huidige planologische bestemming: woongebied, woonuitbreidingsgebied, gem. RUP sportcentrum met sportschuur (goedgekeurd door Deputatie op 15/03/2012)

Lopende initiatieven/beleidsintenties:

In het noordoostelijk deel van het woonuitbreidingsgebied is een gemeentelijk RUP opgemaakt om sportinfrastructuur en een sportschuur te voorzien. Het nieuwe gemeentebestuur heeft echter geen intentie meer om de bestemming van dit RUP effectief te realiseren.

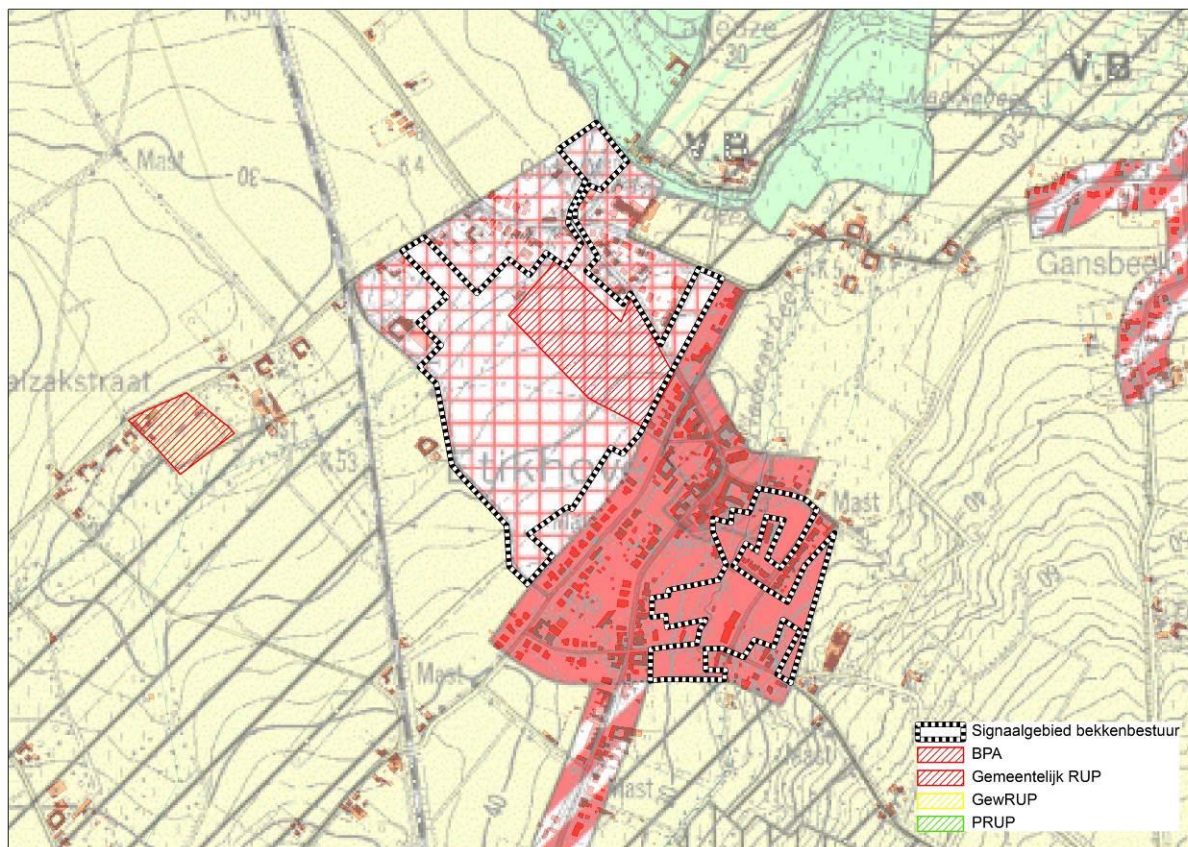
In de onmiddellijke omgeving is in het kader van de afbakening van de natuurlijke en agrarische structuur een planningsproces voor de vallei van de Nederaalbeek lopende.

Beknopte beschrijving:

Het signaalgebied is onderverdeeld in twee deelgebieden: het woongebied in de kern van Etikhove en het volledige woonuitbreidingsgebied aansluitend op de kern. De Nederaalbeek loopt dwars door het woongebied. De Marie Borrebeek ligt in het noordwestelijk deel van het woonuitbreidingsgebied. Beide beekvalleien monden uit in de Molenbeek-Maarkebeek en maken deel uit van een hydrografisch systeem dat zeer gevoelig is voor overstromingen en waarbinnen vandaag regelmatig kritieke overstromingen plaatsvinden.

---

¹ Een uitgebreide situering is terug te vinden in de fiche zoals goedgekeurd door het bekkenbestuur. Belangrijke vervolgstappen die sinds het finaliseren van de fiche door het bekkenbestuur genomen zijn, worden in voorliggend document weergegeven.

Figuur: situering signaalgebied op gewestplan met aanduiding van goedgekeurde BPA's en RUP's en weergave van de bebouwingstoestand volgens het Groot-schalig Referentiebestand GRB. Bronnen: Ruimte Vlaanderen en AGIV, GRB Raadpleegdienst via wms, versie 1.3.0.(juli 2013-CIW WG VRW).

1.2 Overstromingsgevaar

1.2.1 OVERSTROMINGSRICHTLIJN²

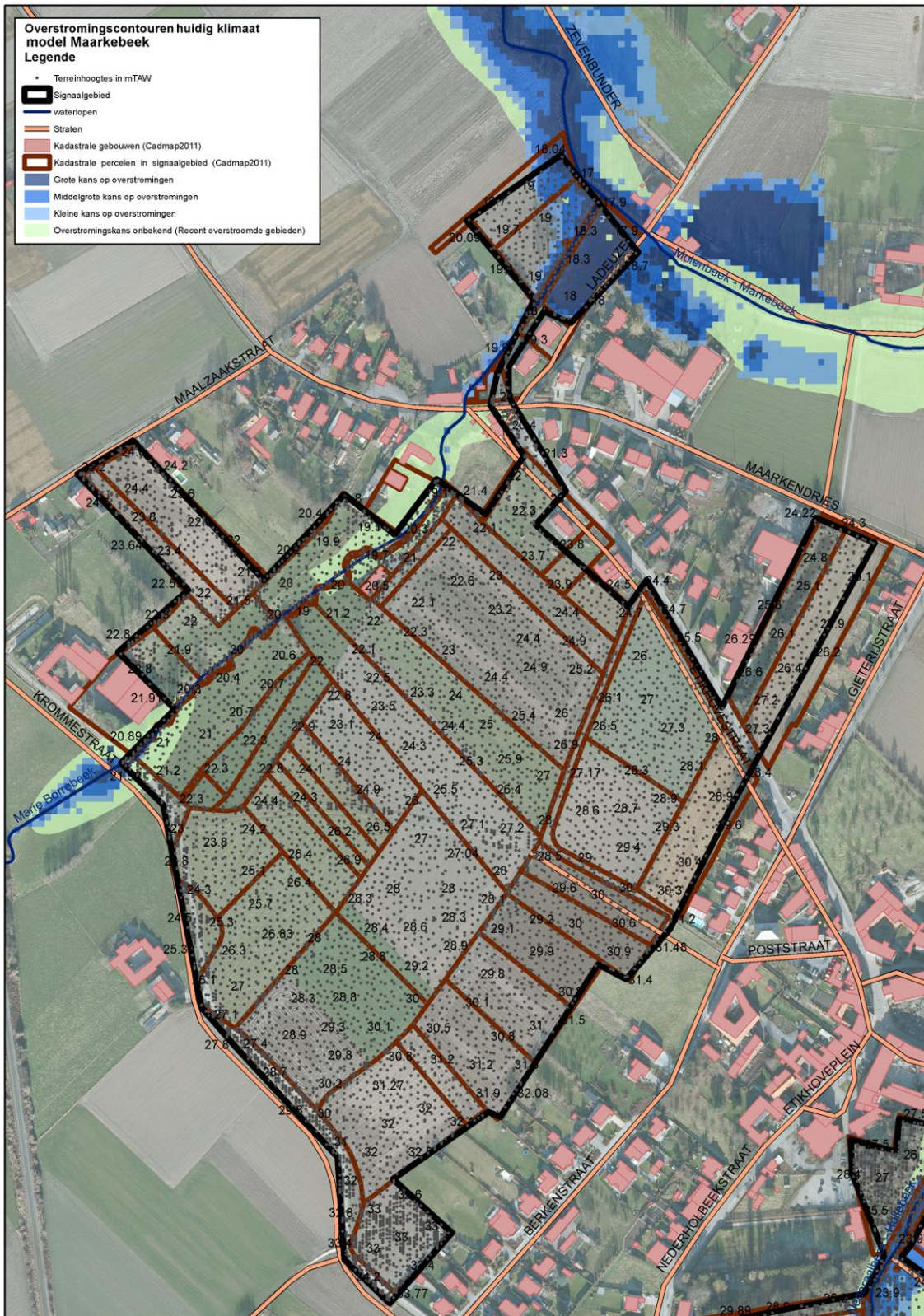
In het kader van de Europese Overstromingsrichtlijn (ORL) zijn overstromingsgevaarkaarten in opmaak die voor definitieve goedkeuring zullen voorgelegd worden op de CIW van oktober 2013. Onderstaande kaarten betreffen de voorlopige kaarten, goedgekeurd op de CIW-vergadering van december 2012 en geven een inschatting van de overstromingskans onder huidige klimaatomstandigheden. Ze vormen een aanvulling of verfijning op de informatie die bij de opmaak van de fiches door de bekkenbesturen beschikbaar was.

De overstromingskansen klein, middelgroot en groot komen voor de Vlaamse waterlopen in alle bekkens bij benadering overeen met overstromingen met een terugkeerperiode van 10, 100 en 1000 jaar. Wanneer er geen gemodelleerde overstromingsgevaarkaarten beschikbaar zijn wordt enkel de kaart van de Recent Overstroomde Gebieden (ROG) weergegeven³. De kaarten geven steeds de huidige situatie weer en houden geen rekening met mogelijke of geplande ingrepen.

² Richtlijn 2007/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2007 over beoordeling en beheer van overstromingsrisico's. Deze richtlijn werd omgezet in het decreet Integraal Waterbeleid op 16 juli 2010.

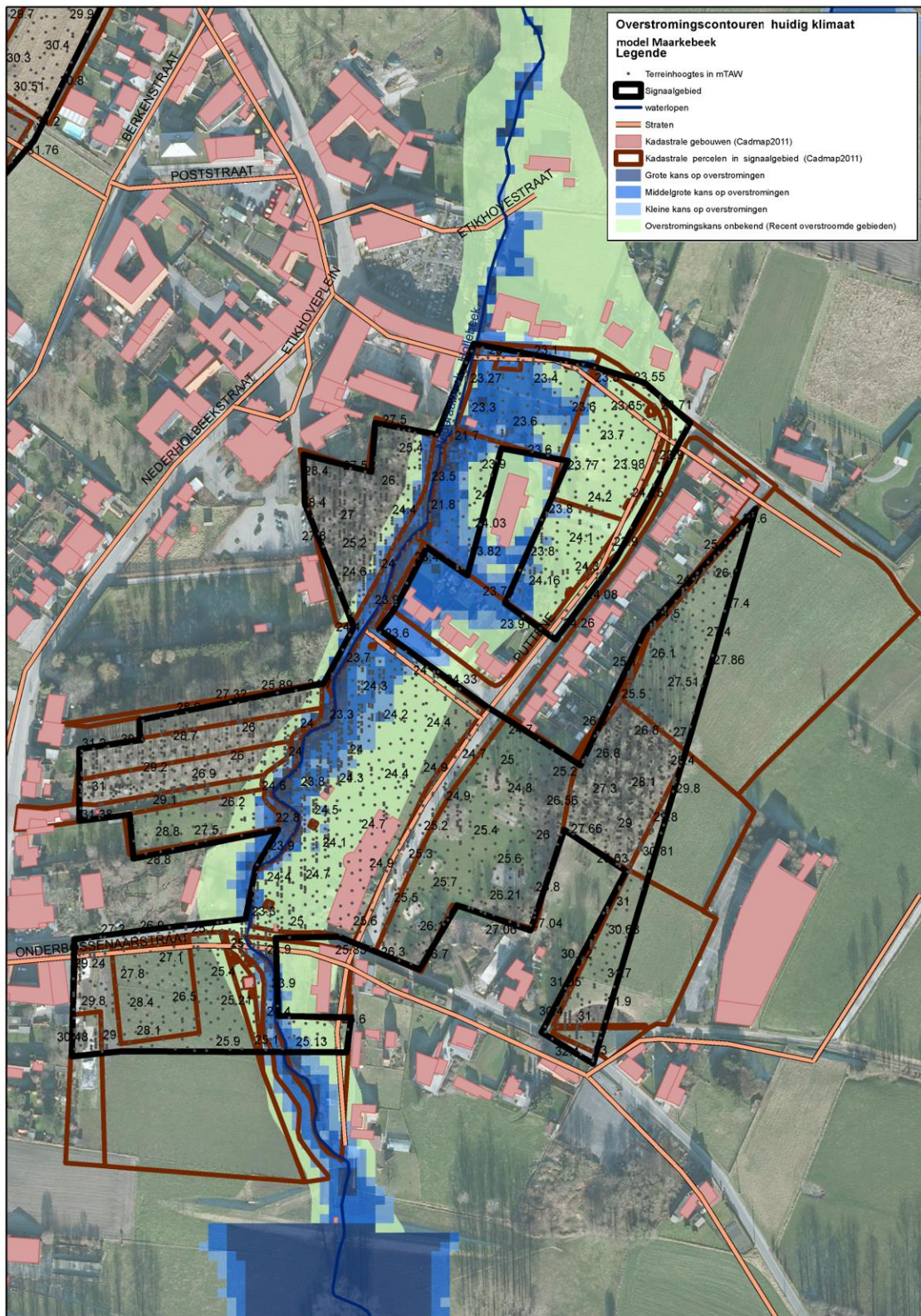
³ gebiedsdekkende afbakening van alle effectief overstroomde gebieden in Vlaanderen in de periode 1988 tot heden

Handleiding kaart: De weergave van de kadastrale gebouwen (Cadmap 2011), kadastrale percelen (Cadmap 2011), straten en waterlopen geven een situering van het signaalgebied. De terreinhoogtes uitgedrukt in mTAW geven een indicatie van het maaiveldniveau. De blauwe contouren geven de huidige overstromingskans weer. Hoe donkerder blauw, hoe groter de overstromingskans. De groene contour geeft de recente overstromde gebieden (ROG) weer, waar geen specifieke overstromingskans gekend is.

Handleiding kaart: De weergave van de kadastrale gebouwen (Cadmap 2011), kadastrale percelen (Cadmap 2011), straten en waterlopen geven een situering van het signaalgebied. De terreinhoogtes uitgedrukt in mTAW geven een indicatie van het maaiveldniveau. De blauwe contouren geven de huidige overstromingskans weer. Hoe donkerder blauw, hoe groter de overstromingskans. De groene contour geeft de recente overstromde gebieden (ROG) weer, waar geen specifieke overstromingskans gekend is.

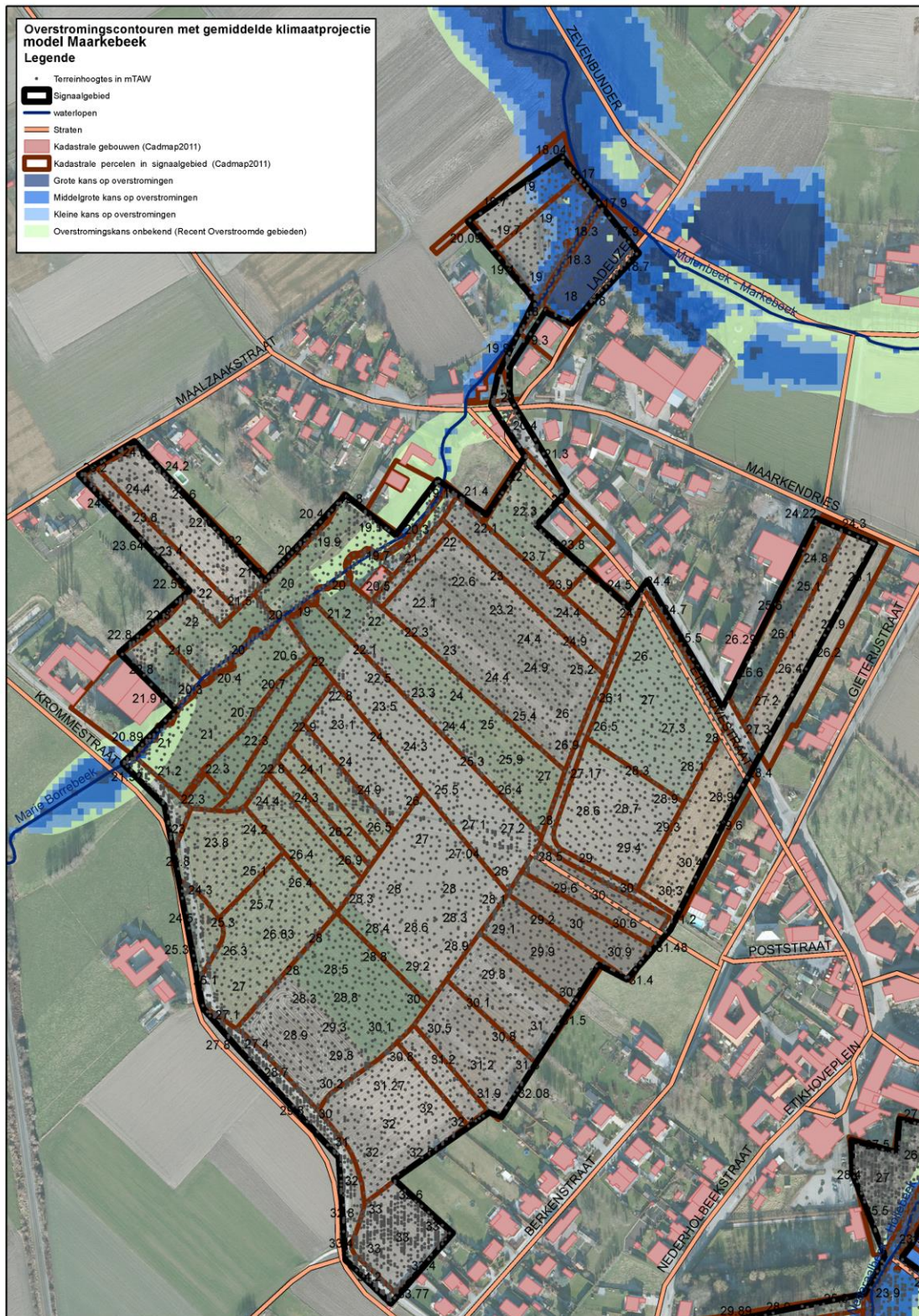
1.2.2 KLIMAAT-TOETS

De Overstromingsrichtlijn vraagt om bij het voorkomen of beperken van mogelijk negatieve gevolgen van overstromingen rekening te houden met o.a. de invloed van klimaatverandering. Onderstaande kaarten met klimaatprojectie werden opgemaakt in kader van de orbp-studie van VMM-AOW⁴ en geven niet alleen de overstromingskans (bij gemiddelde klimaatprojectie) maar ook de overstromingsdiepte (bij hoge klimaatprojectie). Vanuit het no regret principe lijkt het aangewezen om adaptief bouwen of waterbestendig bouwen af te stemmen op toekomstige overstromingshoogtes met hoge klimaatprojectie.

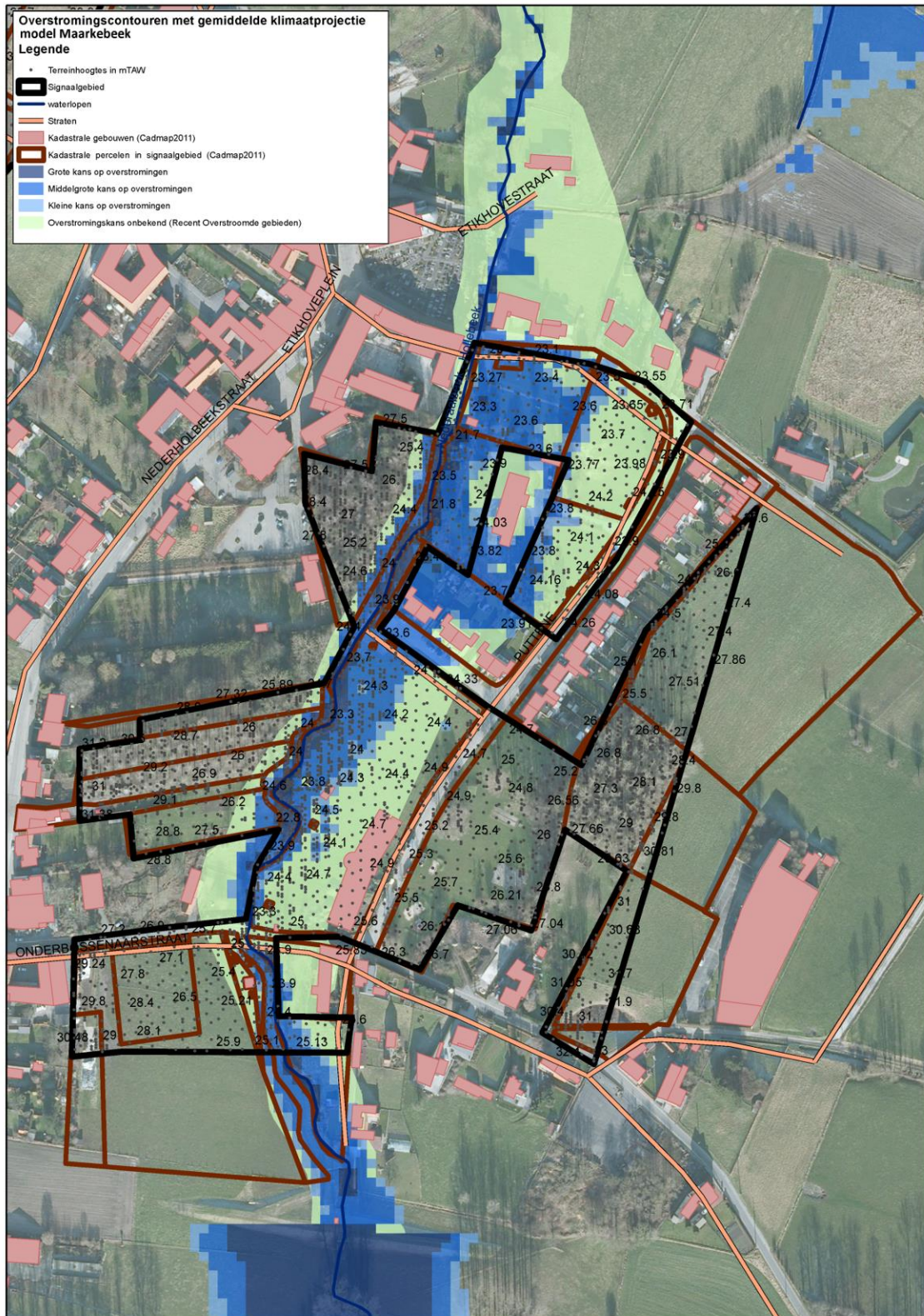
---

⁴ "Onderbouwing van het overstromingsrisicobeheerplan voor de onbevaarbare waterlopen, VMM, 2013"

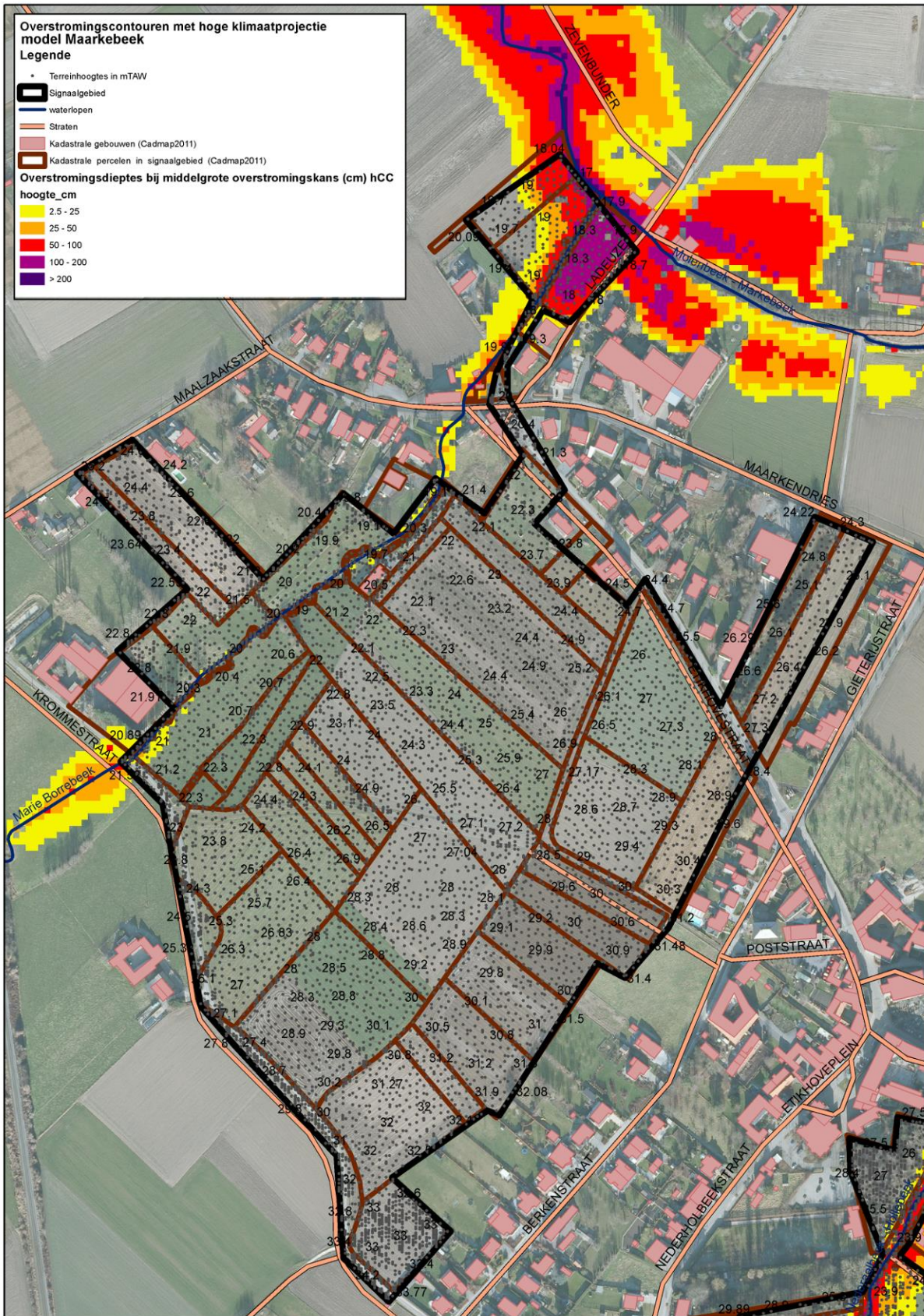

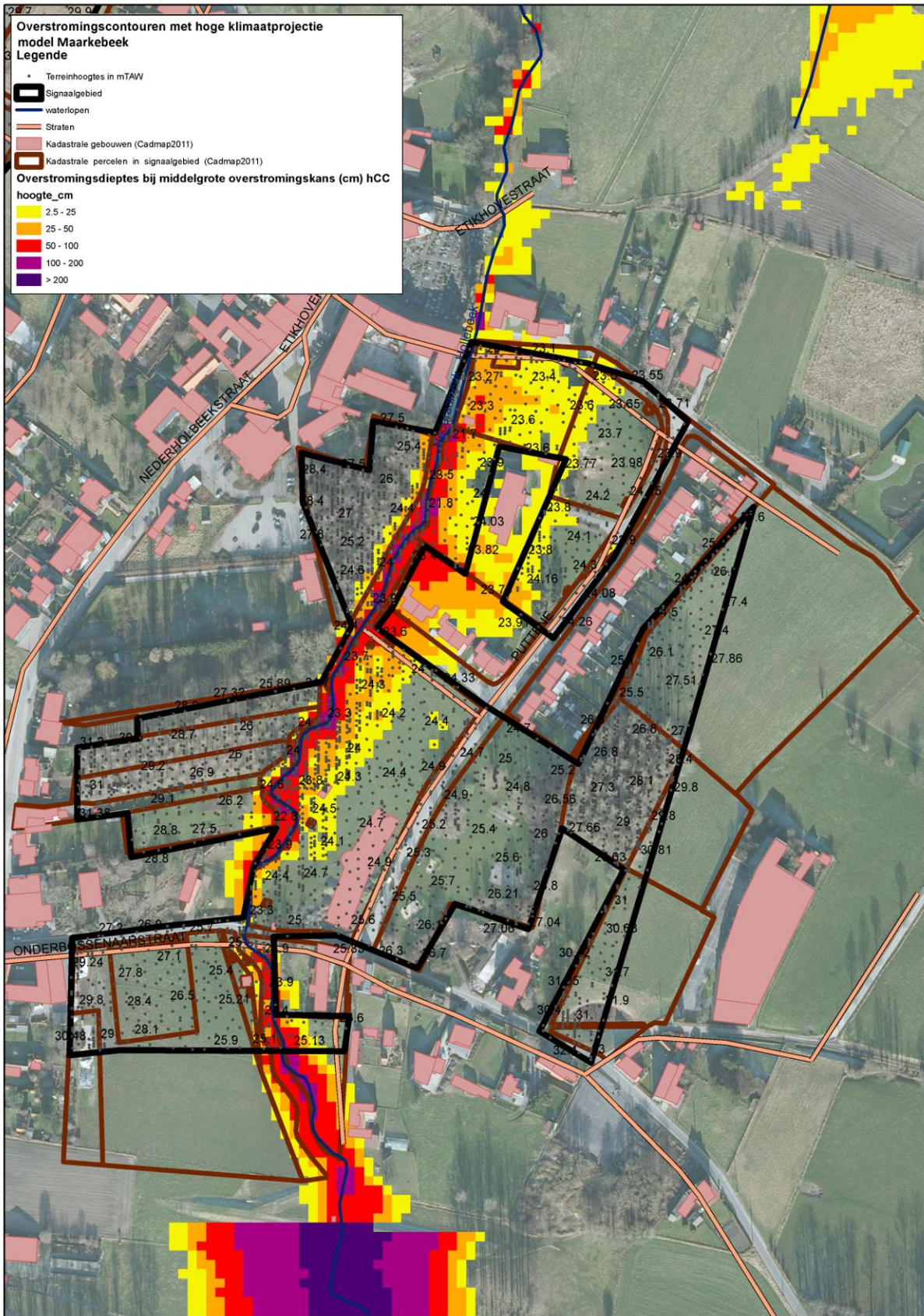

Handleiding kaart: De weergave van de kadastrale gebouwen (Cadmap 2011), kadastrale percelen (Cadmap 2011), straten en waterlopen geven een situering van het signaalgebied. De terreinhoogtes uitgedrukt in mTAW geven een indicatie van het maaiveldniveau. De blauwe contouren geven de overstromingskans met klimaatsverandering weer. Hoe donkerder blauw, hoe groter de overstromingskans. De groene contour geeft de recente overstroomde gebieden (ROG) weer, waar geen specifieke overstromingskans gekend is.

Handleiding kaart: De weergave van de kadastrale gebouwen (Cadmap 2011), kadastrale percelen (Cadmap 2011), straten en waterlopen geven een situering van het signaalgebied. De terreinhoogtes uitgedrukt in mTAW geven een indicatie van het maaiveldniveau. De overstromingsdieptes van de middelmatige overstromingscontour met extreme klimaatsverandering worden hier weergegeven ((geel= lage overstromingsdiepte tot paars= hoge overstromingsdiepte)

2 Overlegvergadering lokale besturen (26/08/2013)

Aanwezig:

Robin De Smedt, Anke Knapen – Ruimte Vlaanderen

Bram Vogels, Neel Devroede – VMM

Sofie Herman – CIW secretariaat

Bruno Samain, Patrick Wohlmutter – Provincie Oost-Vlaanderen

Anny Vande Catsyne, Steve Thomas – Gemeentebestuur Maarkedal

De gemeente kan akkoord gaan met het voorgestelde ontwikkelingsperspectief en met het voorstel voor een gewestelijk initiatief.

De gemeente geeft aan dat men geen intentie meer heeft om het gemeentelijk RUP sportzone effectief te realiseren. Ze is vragende partij om dit gebied terug de bestemming woonuitbreidingsgebied te geven. De keuze voor toekomstige bestemming kan gebeuren in de loop van het planningsproces, maar dient minstens rekening te houden met het in deze fiche voorgestelde ontwikkelingsperspectief voor het watersysteem.

3 Keuze ontwikkelingsperspectief, instrument en initiatiefnemer

Afwaarts het GOG van de Nederaalbeek zal er na de uitvoering van de werken door VMM – afdeling Operationeel Waterbeheer de kans op schade gereduceerd worden. Er wordt hierbij wel ingezet op het zo lang en zo maximaal doorlaten van overstromingswater, pas van zodra bestaande woningen worden bedreigd zal afhankelijk van de verwachtingen gestart worden met het vullen van het wachtbekken. Daarom moeten de lager gelegen zones gevrijwaard worden van bebouwing om deze maximaal doorvoer te kunnen garanderen. De hogere gebieden dienen overstromingsvrij gebouwd te worden, waarbij rekening moet gehouden worden met het feit dat bij zeer extreme situaties de wachtbekkens kunnen overlopen.

Het signaalgebied omvat verschillende deelzones met een verschillend ontwikkelingsperspectief naargelang de overstromingskans, zoals ook reeds werd aangegeven in de fiche goedgekeurd door het bekkenbestuur:

C: nieuwe functionele invulling voor het deel van het signaalgebied; de laagst gelegen zones nabij de Marie Borrebeek (WUG) en nabij de Nederaalbeek (woongebied):

- Grote kans op overstromingen en grote overstromingsdieptes (tot 2m) mogelijk;
- Potenties voor bijkomende ruimte voor de waterloop (eventueel oeverzoneproject);

B: maatregelen met behoud van bestemming voor de zones met middelgrote overstromingskans (vnl. in het woongebied):

- Middelgrote overstromingskans en beperktere overstromingsdiepte;
- Randvoorwaarden met betrekking tot overstromingsvrij bouwen;

A: randvoorwaarden via watertoets voor groot deel van het woonuitbreidingsgebied (inclusief gemeentelijk RUP sportcentrum met sportschuur) en voor een beperkte zone in woongebied:

- Geen/kleine gemodelleerde overstromingskans;
- Randvoorwaarden om druk op overstromingsgebied zo beperkt mogelijk te houden;
- Randvoorwaarden in functie van infiltratie: het gebied stroomt via een onbevaarbare waterloop van tweede categorie af naar de Maarkebeek. Deze waterloop is eveneens onderhevig aan overstromingen als gevolg van langdurige winterstormen en in mindere mate aan korte intensieve zomerstormen. Om de afvoer van hemelwater bij dergelijke winterstormen met aanzienlijke wateroverlast te reduceren, moet er zoveel mogelijk ingezet worden op het infiltreren van al het hemelwater van het gebied en moet de afvoer van hemelwater minimaal zijn. De ondergrond bestaat uit zandleem, zodat dit op basis van de bodemkaart mogelijk blijkt.

Instrument:

De opmaak van een ruimtelijk uitvoeringsplan voor het gehele gebied waarbij de begrenzing van de verschillende deelzones bepaald wordt, wordt voorgesteld:

- In het kader van het lopende afbakeningsproces voor de natuurlijke en agrarische structuur van de vallei van de Nederaalbeek kunnen de ruimtelijke potenties van het gebied worden onderzocht rekening houdend met het overstromingsgevaar;
- De verschillende deelzones kunnen niet duidelijk onderscheiden worden op basis van bestaande fysische grenzen.
- Binnen (of vlak langs) het woonuitbreidingsgebied bevinden zich een aantal landbouwbedrijfszetels, waarbij in dit planningsproces rekening kan gehouden worden met eventuele ontwikkelingsperspectieven/uitbreidingsmogelijkheden.

Vermits het gebied te vrijwaren van bebouwing zich vooral beperkt tot een zone vlak langs de waterlopen, zou ook kunnen geopteerd worden voor het instrument erfdienstbaarheid.

Initiatiefnemer: Vlaams Gewest

- Het afbakeningsproces voor de natuurlijke en agrarische structuur van de vallei van de Nederaalbeek is lopende.

4 Conclusies signaalgebied en beslissing Vlaamse Regering

Conclusies signaalgebied

Een nieuwe functionele invulling van het gebied wordt gerealiseerd via een gewestelijk RUP in het kader van het lopende afbakeningsproces AGNAS, waarbij de overstromingskans richtinggevend is (cfr. omzendbrief) voor het vastleggen van de begrenzing tussen zones die gevrijwaard worden van bebouwing, waar overstromingsvrij gebouwd moet worden en waar beperkte randvoorwaarden voor bebouwing kunnen volstaan.

In afwachting van de inwerkingtreding van dit RUP moet elke ontwikkeling van het gehele gebied in overeenstemming zijn met het algemene beoordelingskader van de omzendbrief.

Beslissing Vlaamse Regering d.d. 24/01/2014

De Vlaamse Regering beslist de initiatiefnemer van het lopende planproces te gelasten om de conclusies In afwachting van een RUP worden de conclusies van de ontwerp-startbeslissingen doorvertaald via een adequaat vergunningenbeleid (vb verkavelingsvergunning met aangepaste stedenbouwkundige voorschriften) of via een ander instrument.

van de ontwerp-startbeslissing te integreren in het verdere planningsproces.